

# Izvoz v prvem tromesečju

Letos je družbeni plan predvideval večji izvoz, kakor pa je bil leta 1955. Povečanje izvoza in zmanjšanje deficita plačilne bilance je ena glavnih nalog naše gospodarske politike, zato smo rezultate izvoza v prvem tromesečju pričakovali z velikim zanimanjem, zlasti zaradi neugodnih vremenskih razmer, ki so vladale v vsem tem obdobju.

Treba je poudariti, da se letos izvoz odvijal v bolj ugodnem vzdušju, kakor pa v istem obdobju lani, zlasti kar se tiče notranjega tržišča. Stališče proizvajalcev do naloga izvoza se je precej spremenilo v pozitivnem smislu, čeprav še ne povsod in ne popolnoma.

Tudi na mednarodnem tržišču so bili ugodni pogoji za izvoz, čeprav je zaradi politike restrikcije kredita, ki jo izvajajo mnoge vlade v Evropi zlasti Anglija, prišlo do določenega zastoja v nakupih, kar se je pri nas zlasti odrazilo pri prodaji lesa. Toda ob koncu lanskega in v začetku letošnjega smo sklenili mnoge trgovske aranžmaje, ki so dali našemu gospodarstvu široko področje za prodajo proizvodov. Sklenili smo mnogo bolj široke aranžmaje s Kitajsko in z vsemi vzhodno-evropskimi državami, razen z Madžarsko, urejene so finančne terjatve z Zahodno Nemčijo, sklenjen je kreditni aranžma z Italijo ter nove trgovske pogodbe z Indijo in Burmo. Naša država ima sedaj praktično vzpostavljene trgovske odnose z vsemi državami sveta, kar omogoča zunanje-trgovinskim organizacijam, da blago prodajo na najbolj ugodna tržišča. Treba pa je poudariti, da v izvozu v glavnem še ni problema prodaje našega blaga, temveč problem proizvajanja v zadostni količini in v potrebnem asortimentu.

Preden začnemo govoriti o samih rezultatih izvoza, bi radi opozorili na pojave, ki bi lahko postali ovira za povečanje izvoza. Na svetovnem tržišču so bile v zadnjih letih cene visoke, in naše instrumente smo določali na podlagi tako visokih cen. Tem cenam so prilagojene tudi naše notranje cene, kakor n. pr. za konopljo, les, meso, itd. Toda letos so začele na inozemskih tržiščih cene padati, vendar tega pada cen ne spremlja notranje tržišče, temveč težje obdržati sedanje cene in zahteva zaradi izvoza višji koeficient. Procedura za povečanje koeficienta je tako dolga, da ob tem izgubljamo tempo in tako otežujemo izvoz. Drugi pojav je ta, da so možnosti za povečanje izvoza nekaterih artiklov tudi iznad količin, ki jih je določil plan. Toda pri izvozu se davek na promet proizvodov ne plača. Tako se komuni zmanjšujejo dohodki, ako se takolična izvozi. Zato nekatere komune ne dovoljujejo izvoz teh artiklov, da bi zadržale proizvod. V tem pogledu bi bilo treba napraviti določene spremembe, ki bi komune bolj zainteresirale za izvoz.

Izvoz je v prvem tromesečju dosegel vsoto 19.219 milijonov

dinarjev ali 22,5% določenega letnega plana. Ta izvoz je za nekaj nad 5 milijard dinarjev ali za 37% večji od izvoza v istem obdobju lani.

Do povečanja izvoza je prišlo v vseh vejah industrije in kmetijstva, razen lesa in nafte. Če primerjamo rezultate letošnjega izvoza z istim obdobjem leta 1955, znaša povečanje v industriji 24%, v kmetijstvu pa 54%.

Letos je naša država prvič v svoji zgodovini prodala na tuje, in sicer Švici ladjo — tramper z 10.000 tonami, kar je precej povečalo izvoz težke industrije. Tudi črna metalurgija je deseterkratno povečala izvoz, elektroindustrija pa štirikratno.

Izmed kmetijskih pridelkov se je najbolj povečal izvoz tobaka (za okrog milijardo dinarjev), nadalje živine in mesa, kjer znaša povečanje tudi okrog milijarde dinarjev. Velik izvoz imamo tudi v živilski industriji, zlasti izvoz suhih sliv in drugih sadnih izdelkov.

Rezultati prvega tromesečja in sklenjene komercialne pogodbe kažejo, da določen obseg izvoza lahko ne le izpolnimo, temveč tudi presežemo, če ne bodo nastopile kakšne nepričakovane okoliščine.

Smeri gibanja izvoza v prvem tromesečju ustrezajo glavnim linijam naše zunanje trgovinske politike. Izvoz v izvenevropske celine se še naprej veča. Čeprav je absolutni porast izvoza v evropske države znaten, vendar pa je odstotek udeležbe teh držav nekoliko zmanjšan, od 75,4 na 74,7%. Udeležba azijskih držav se je povečala absolutno in relativno, in sicer od 822 milijonov ali 5,8% na 1.176 milijonov ali 6,1%. Izvoz v ZDA je prav tako absolutno in relativno precej povečan. Afriške in južnoameriške države so zastopane z večjim izvozom kakor lani, toda njihova relativna udeležba je nekoliko manjša.

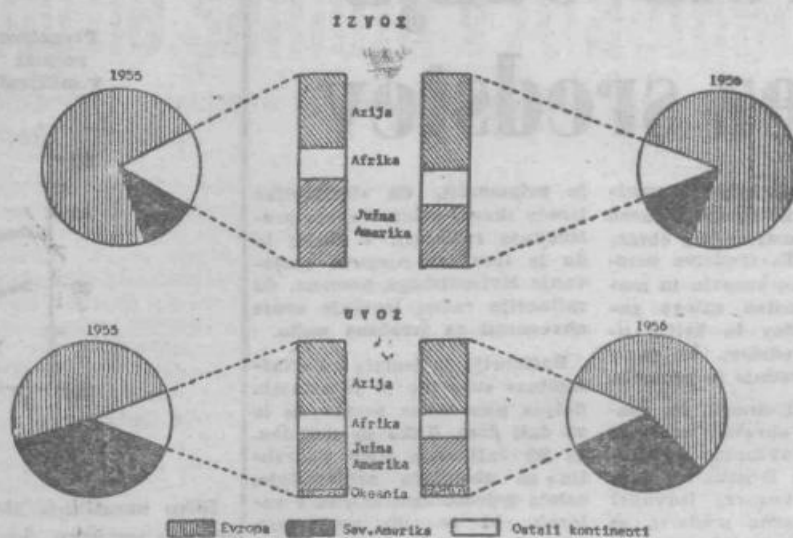
Ze večkrat smo ugotovili, da bo obnovev gospodarstvih odnosov z vzhodno-evropskimi državami ugodno vplivala na splošni obseg izmenjave z inozemstvom in da ne bo privedla do zmanjšanja izmenjave z zahodno-evropskimi državami. To potrjujejo tudi rezultati prvega tromesečja. Povečanje izvoza v države Evropske plačilne unije znaša okrog poldrugo milijardo dinarjev, v vzhodno-evropske države pa okrog 2.300 milijonov. Vendar gre še vedno največji del izvoza v zahodno Evropo.

Tudi izvoz v sosedne države se je povečal za skoraj 600 milijonov dinarjev. Na prvem mestu je Italija, za njo pride Avstrija, nato Grčija itd.

Glavni partnerji v našem izvozu so bili: Italija, ZDA, Zahodna Nemčija in ZSSR. Največje povečanje v primerjavi z istim obdobjem lani kaže ZSSR (za poldrugo milijardo), nadalje ZDA s skoraj milijardo dinarjev in Nemčija s 400 milijoni. Pomembno povečanje kaže tudi izvoz v Francijo, Švico (zaradi pošiljke ladje) in Češko-slovaško.

Ivo Barbašić

## ZUNANJA TRGOVINA V PRVEM TROMESEČJU



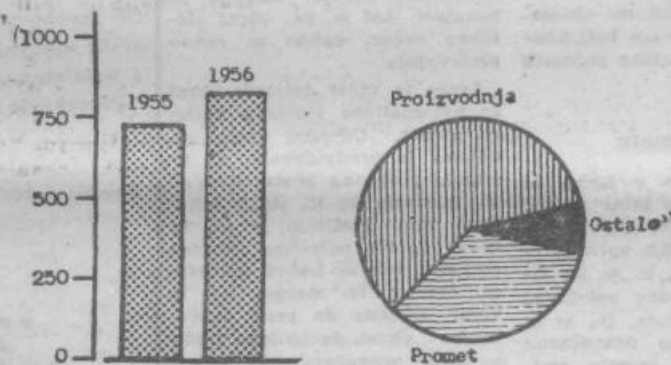
Naša zunanja trgovina je v prvem tromesečju dosegla deka lepe rezultate. Medtem ko je izvoz za 4,6 milijarde ali za skoraj 32 odstotkov večji od lanskega, je uvoz za 1,4 milijarde dinarjev ali za 4 odstotke nižji od lanskega ustreznega tromesečja.

Te povoljne gibanje je vplivalo na občutno zmanjšanje deficita naše trgovinske bilance, tako da je njena pasiva za približno 6 milijard dinarjev nižja od lanske.

\*\*\*

## KRATKOROČNI KREDITI

V milijardah dinarjev



Odobrena kratkoročna posojila so od februarja 1955 do februarja 1956 narasla za skupno 16 odstotkov.

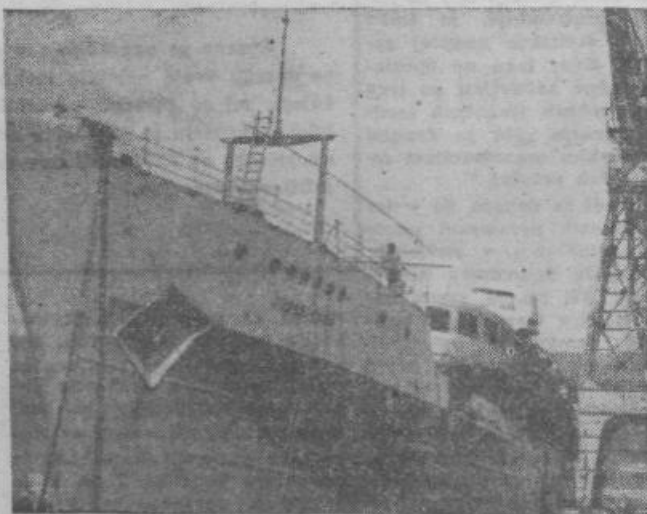
Ta porast v zadnjih 12 mesecih v glavnem ustreza povečani proizvodnji in prometu v letu 1955. Indeks fizičnega obsega industrijske proizvodnje se je v letu 1955 v primerjavi z letom 1954 dvignil za 16 odstotkov, blagovni promet na železnica za 21 odstotkov, promet v trgovini na debelo (po tekočih cenah) za 39 odstotkov, v trgovini na drobno pa za 21 odstotkov.

\*\*\*

## Hranilne vloge

Februarja 1956 so hranilne vloge pri vseh bankah, hranilnicah in hranilniških in posojilniških odsekih zadržug narasle za 652 milijonov dinarjev ali za 4,4 odstotka v primerjavi s predhodnim mesecem, v primeri s stanjem z dne 28. februarja 1955 pa za 4.668 milijonov ali za 42,7 odstotka.

Povprečni hranilni znesek na vlagatelja za vso Jugoslavijo je 7.700 dinarjev, za posamezne republike pa v Srbiji 5.954 dinarjev, v Hrvatski 9.441, v Sloveniji 12.605, v Bosni in Hercegovini 4.764, v Makedoniji 7.610 in v Črni gori 9.654 dinarjev.



Na reške luke